

A bolgár kertészek.

(Kertészkolónia Budapesten. — A kertészek köztársasága. — A bolgár főkegyel nyilatkozik.)

(Saját tudósítónktól.) A háborus vihar legszélsőbb hullámai már most — mikor még mi nem is állunk fegyverben — elgyűrűznek hozzánk. A főváros külterületéről apróbb-nagyobb csoportokban szállingóznak be a bolgárok, szerbek a város belterületén lévő konzulátusukhoz, hogy utbaigazítást és utiköltséget kérjenek és elutazzanak a hadseregükhöz.

A balkáni népek közül Budapesten legnagyobb számban és legjobban szervezve a bolgárok vannak. A szerbek nagyrésze gyári- vagy napszámosmunkás, montenegrói és török pedig elenyészően csekély van Budapesten, egyedül a bolgárok itteni kolóniája jelentőségesebb.

Ismeretes dolog, hogy a főváros főzelék- és gyümölcsfogyasztásának legnagyobb részét ezek a bolgár kertészek fedezik. A főváros külterületén három helyen vannak ilyen bolgár kertészkolóniák: a Zuglóban, a Kereszturi-úton és Óbudán. Ezekben a kertészkolóniákban mintegy 5000 bolgár kertész él, akiknek élete és vagyona az a kis kert, amelyben dolgoznak. És dolgoznak úgy, ahogy talán a kínai kulik sem tudnak dolgozni.

Reggel 4 órakor kelnek, hogy napfelkelte előtt megöntözhessék a veteményt. És hajnaltól este 8-ig, ha holdvilág van 10-ig, 11-ig dolgoznak. Emellett a legszerényebb módban élnek; nagyobb részük hávonkint egyszer eszik csak húst.

A bolgárok roppant takarékosak, ruházatra, ételre alig költenek valamit, minden pénzüket — ha van — végül magukkal viszik Bulgáriába, ahol abból élnek esetleg, míg vissza nem jönnek.

A bolgár kertészek ugyanis nem teljesen állandó lakosok Budapesten. Két részre oszlanak. Egyik részük a kertet műveli és a termelést vezeti, a másik rész pedig kizárólag az üzlettel foglalkozik és részben viszonteladóknak adja el a terményeket, részben magának van helye a vásárcsarnokokban vagy a piacokon.

Azok, akik a termeléssel foglalkoznak, rendszeresen október végén, mikor már csak az üzlet következik és a földmunka egészen befejeződött, hazamennek Bulgáriába. Otthon maradnak kora tavaszig és akkor térnek vissza az új munkához. A tavaszi hónapokat viszont az üzlettel foglalkozó bolgárok töltik odahaza, mert a kora tavasszal már igen kevés konyhakerti veteményt tudnak piacra hozni.

A bolgár kertészek munkája igen nehéz kenyérkereset. Kertjeik a főváros földjein vannak, amelyért holdankint 120 forint évi bért fizetnek. És a zöldségtermesztés csak akkor ér valamit, ha nagyon jó a termés. Legszerencsétlenebbek az óbudai kertészek, mert azoknak a földjét minden évben elönti az árvíz és kimossa belőlük a magot, tönkretéve hónapok munkáját.

Igen érdekes ezeknek a bolgároknak az üzletvitele. Valami köztársaságiévlét, termelési szövetkezethez hasonló szervezetet alkottak maguknak. Van ugyanis egy gazda, ez hozza az üzletbe a tőkét, ő bérlő a földet és az ő munkásai a többiek mind. De munkásainak nem fizet semmit. Minden jövedelem ugyanis közös, a gazda pénzével, a munkás munkájával történt befektetés alapján.

A gazda ugyanis könyvet vezet a részesedésekről. E könyvek a könyvvezetésnek igen érdekes formáját mutatják. A könyvekben benne van az, hogy például Iwan Iwanovits a munkájával részesedik a jövedelemben és azonkívül 20 koronával, amit befizetett. Ha valamire, ruhára, dohányra van szüksége a bolgár munkásnak, akkor a gazda ad neki annyi előleget, amennyit kér, de fizetést nem kap egészen addig, míg az üzleti szezon be nem fejeződik. Ha tehát a szezon rossz volt, kevés termett, akkor nemcsak a gazda, hanem a munkások is mindentüket elvesztik, annyira, hogy rendszerint nem is tudnak

hazautazni. Ez a magyarázata annak, hogy most olyan tömegesen utaznak haza a bolgár kertészek. Felhasználják az alkalmat, hogy az állam költségén utazzanak haza. Nem a lelkesedés, hanem az alkalom viszi őket haza. És az, hogy behívót kaptak. Eddig tudniillik kivétel nélkül olyan bolgárok utaztak el, akik behívót kaptak, mert a gazdák közül — akik már mind idősebb emberek — egy sem jelentkezett még a konzulátuson.

Felkerestük a bolgár főkonzult, Spas Constantivichot, hogy tőle kérjünk néhány adatot a budapesti bolgárokról. A konzulátus irodái üresek, az irósztalok mellett nem körmölnek a hivatalnokok, csak a legbelső szobában ül egyedül egy kis őszhaju emberke, a főkonzul. Franciául beszél, de magyar és német szavakat vegyít a beszédébe:

— Teljesen egyedül vagyok, amint látja, mert a konzulátus összes hivatalnokait behívták katonának. A Budapesten lakó bolgárok közül eddig 8—900-an utaztak el, ami azonban nagyon kevésbé fogja befolyásolni a bolgár kertészek munkáját, mert azok, akik elutaztak, mind munkások, fiatal emberek, akiknek itt most már ugy sincs dolguk. Különben sem volt sok dolguk ebben az évben, mert nagyon rossz év volt. Nagyon soknak nincs egy krajcárja sem, úgy hogy én adok nekik utiköltséget. Huszonegy korona a jegy és négy koronát adok nekik két napi élelemre. A bolgár kertészek munkájának, szerintem, nemcsak a közéléhmezés terén van nagy jelentősége, hanem általános közgazdasági szempontból is, amennyiben munkájukat belefektetik a földbe, amely tulajdonképpen mégis csak magyar föld marad.

Lenn a délen kitörőfélben van a vihar és Budapest környékén elnéptelenednek a veteményes-keretek. Ki tudja, jövőre benépesülnek-e újra?